St. 92 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu, v sredo 18. aprila 1923. Posamezna številka 20 cent. Letnik XLVIII

Izhaja, izvzemši pondeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Gerbec. — Lastnik tiskarna Edinost. [illegible] tisk [illegible] Edinost. Naročnina znaša za mesec L 7.—, 3 mesece L 19.50, [illegible] za celo leto [illegible] Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon [illegible] in uprav [illegible]

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

ŠOLSKA POLITIKA V NAŠI DRŽAVI

Opetovano smo že omenjali ukaz k. prefekture v Tridentu, da se imajo nemške šole v nekaterih občinah ob Nousbergu poitalijančiti. Ta naredba je tako značilna za duh, ki preveva našo naučno upravo in za njeno razpoloženje napram šolstvu narodnih manjšin, da moramo tudi našo javnost seznaniti z njenimi glavnimi določbami. Vsa njena — ne moremo reči drugače — drznost pa se nam kaže v dejstvu, da se sklicuje na podatke ljudskega štetja in pa na državni šolski zakon iz leta 1869, torej na — avstrijski zakon!

Naredba določa na pr., da se nemščina sme rabiti le kot pomožno sredstvo za pojašnjevanje pojmov in besed, ki zlasti učencem prvega razreda delajo težave. Dalje določa, da se za sedaj še obdrži pouk nemškega jezika kot obveznega predmeta po šest ur na teden za učence od tretjega razreda dalje.

Eklatantnejše pač niso mogli sestavitelji tega ukaza dokazati njega popolne neupravičenosti, oziroma priznati, da so učenci nemške narodnosti! Vrhu tega odrejajo še, da se imajo na tako «preosnovani šoli» tudi nadalje rabiti isti prostori, ista orodja in ista učna sredstva, ki so se rabila v nemški šoli. Končno grozi naredba s kaznimi, predvidjenimi v zakonih, vsem tistim, ki bi hoteli «z nedovoljenimi sredstvi skušali preprečiti izvršitev te odredbe».

Po domače povedano: priznavajo — seveda nehote —, da ta «preosnova» ni upravičena v dejanskih razmerah; na drugi strani pa groze, da gorjé tistim, ki bi hoteli preprečiti to krivico.

Pa še ta-le gorostasnost: v prvih dveh razredih naj se rabi nemški jezik kot «pomožno sredstvo» za pojašnjevanje pojmov in besed! Z drugo besedo: sicer bi otroci ne razumeli pouka. Od tretjega razreda dalje pa naj se nemščina poučuje kot obvezen predmet. Ti Morici v Tridentu si torej stvar predstavljajo tako-le: v prvih dveh razredih je otrok še nemški in potrebuje zato pojasnil v nemškem jeziku, v tretjem razredu pa bo otrok že tako temeljito italijanski, da ga bo treba še le učiti nemški jezik!! Čemu? Zopet so priznali nepremišljeno, da bodo otroci v javnem življenju potrebovali nemški jezik, da so torej dotične občine nemške!

In vendar se morajo one šole poitalijančiti! Poleg dejstva, da taki poizkusi pomenijo vnebovpijočo krivico v narodnem pogledu, imamo tu žalosten primer — tem žalostnejši, ker se dogaja to v kulturni državi — drzne igre z najbolj vzvišenim kulturnim sredstvom, s šolskim poukom. Radi pohlepa po poitalijančenju, po raznarodovanju narodnih manjšin, se ubija glavni pogoj za uspešnost šolskega pouka!

Naglašali smo že, da je največja drznost v tem, da se naredba sklicuje na izide ljudskega štetja. Naj podamo par primerov o narodnostnih razmerah v onih občinah. V občini Proveis je uradno ljudsko štetje izkazalo 365 Nemcev in — 1 Italijana! V Laureinu 518 Nemcev in — 3 Italijane! V občini Altrei 393 Nemcev in — 9 Italijanov. Iz občine Truden niso na razpolago podrobni podatki, pač pa je občinski zastop, ko je izšla naredba, da se mora šola izpremeniti v italijansko, zaprosil, naj se ta naredba umakne, ker ni v Trudenu **niti ene italijanske družine** ter je podprefekt tudi v resnici ugodil tej želji!

In taki izidi ljudskega štetja naj opravičijo naredbo za uvedbo italijanskega učnega jezika v onih šolah?!

Ker pa se na italijanski strani tako radi sklicujejo na primer, kako se v čehoslovaški republiki postopa z narodnimi manjšinami, naj opozorimo tu na dejstvo, da je nedavno temu v «Tirolerju» neki odličen češki politik ugotovil, da bo povsod tam, kjer je 20 nemških otrok, nemška šola obstojala dalje! Gospodje v Rimu naj si zapišejo v album to ugotovitev!

Naredba prefekture se sklicuje tudi na avstrijski državni ljudskošolski zakon iz leta 1869, ki pa so ga gospodje v Tridentu očividno zelo površno prečitali. Posebno pa § 6, ki se glasi: «Glede učnega jezika in pouka drugega deželnega jezika odloča deželna šolska oblast **po zaslišanju tistih, ki šolo vzdržujejo,** seveda v mejah, ki so jih začrtali zakoni!» So-li gospodje v Tridentu zaslišali dotične občine in pa stariše otrok?! Morda so koga «zaslišavali», ali volje tistih, ki vzdržujejo šolo, prav gotovo niso — poslušali! Saj so dotične občine vedno reklamirale svojo pravico do šole! Pošiljale so prošnje in spomenice na pristojna mesta, kjer pa so naletale na gluha ušesa! Kljub neoporečnim statističnim podatkom in kljub jasno izraženi volji ljudstva se je izdala naredba, o kateri govorijo izidi ljudskega štetja porazno sodbo, da je naperjena proti nemškim občinam in tisočem starišev in otrok.

Rečena naredba je zrcalo, v katerem se odraža vsa šolska politika naše državne uprave. Z besedo «politika» mislimo seveda tisto politiko, ki gre za raznarodovanjem narodnih manjšin in v prvi vrsti njih šolstva.

Italija

Popolarski člani vlade dali svoje listnice na razpolago — Mussolini si je pridržal nadaljnje odločanje

RIM, 17. Kakor je bilo že javljeno, so se danes opoldne v palači Chigi sestali popolarski člani vlade z Mussolinijem. Sestanku je prisostvoval tudi državni podtajnik na ministrskem predsedništvu on. Acerbo. Mussolini je tu prebral izjavo, ki kritizira stališče ljudske stranke na torinskem kongresu ter si je pridržal, objaviti jo v slučaju, ako se mu bo zdelo to umestno. Ministrski predsednik se je članom vlade, vpisanim v ljudski stranki, zahvalil za iskreno in prostovoljno sodelovanje v sedanji vladi in jim vrnil popolno svobodo njihovega dejanja in nehanja. Minister Cavazzoni je nato v prisrčnem razgovoru hotel prepričati Mussolinija, da se odgovorni krogi italijanske ljudske stranke prav dobro zavedajo nujne potrebe sodelovanja popolarcev v fašistovski vladi, nakar je Mussolini v svrho točnejših pojasnil izjavil, da bo o tem glasoval parlamentarni klub ljudske stranke, ki se bo sestal v Rimu 20. t. m. Tu je minister Cavazzoni tudi v imenu svojih tovarišev dal listnice popolarskih članov vlade Mussoliniju na razpolago, povdarjajoč, da ni hotela ljudska stranka s svojimi resolucijami na torinskem kongresu spremeniti svojega stališča v vprašanju sodelovanja v fašistovski vladi, katerega je zavzela po fašistovski revoluciji. Ministrski predsednik je vzel to izjavo na znanje ter si pridržal nadaljnje odločanje v tej stvari.

Poslanec Albanese pri Mussoliniju

RIM, 17. Danes zjutraj ob 10. uri se je vršil pogovor med poslancem Albanese in ministrskim predsednikom. Vsled tega pogovora bo poslanec Albanese poslal popoludne ministrskemu predsedniku pismo, v katerem izjavlja, da ni bil negov namen, v govoru držanem v Puli žaliti fašistovsko vlado, ampak da ima on namen vzdržati vsebino svojih izjav, to je, da vlada mora posredovati z ozirom na Istro. Po prejemu pisma poslanca Ablanese bosta ministrski predsednik in vodstvo fašistovske stranke ukrenila primerne korake napram poslancu.

Italijanska vlada ni bila zastopana pri maši - zadušnici za mons. Butkiewiczem

RIM, 17. Nekateri listi poročajo, da je državni podtajnik za vnanje stvari Vassallo zastopal vlado pri maši - zadušnici za mons. Butkieviczem v tukajšnji poljski cerkvi sv. Stanislava. Ta vest je brez podlage, ko ni bila italijanska vlada k temu obredu povabljena, niti se ni dal[illegible] po komu zastopati.

Vinska razstava v Padovi

MILAN, 17. Sporazumno z rediteljskim odborom za vzorčni velesejm v Padovi bo splošna zveza italijanske vinske industrije organizirala vinsko razstavo v Padovi, ki se bo vršila meseca junija tekom tamošnjega vzorčnega velesejma.

Jugoslavija

Otvoritev nar. skupščine. — Sporazum med Radićem in radikali propadel. — Vlada podala demisijo.

BELGRAD, 16. Ker se je radikalski klub izrekel proti zahtevam federalističnega bloka, je vlada sinoči sklenila podati demisijo. Kralj je demisijo sprejel in poveril dosedanjo vlado z vodstvom tekočih poslov, dokler se ne sestavi novo ministrstvo.

BELGRAD, 17. Že ob 10. uri dopoldne so se pričeli zbirati poslanci v skupščini. Najprej sta prišla Radićeva disidenta, poslanca Kordič in Mlinarić, ki sta bila izvoljena v mostarskem okrožju. Vsedla sta se na skrajni levici za zemljoradniki. Demokrati so zasedli levico, radikali pa centrum; za radikali džemijetovci, na desnici Spahovci, na skrajnem krilu pa SLS. Ob prihodu radikalov so klicali zemljoradniki: Proč s policaji in ubijalci! Demokrati so pozdravili radikale z vzkliki: «Hvaljen Isus i Marija! Živio Radić!» (Običajni pozdravi na radičevskih skupščinah. Op. ur.) Spahovci so prišli brez fesov.

Poslanec Dragović je predlagal za otvoritev seje za predsednika kot najstarejšega poslanca Tomo Oraovca. Poslanec Oraovac je prevzel predsedništvo in predlagal poslance Vukosavljevića, Stjepana Kobasico, Kokanoviča in dr. Janjiča za začasne tajnike. Po izročitvi overovnic je sledila volitev začasnega predsednika skupščine. Dobili so: radikalec dr. Dušan Peleš 128, demokrat dr. Pečić 47, zemljoradnik Voja Lazič 10, kandidat revizionističnega bloka dr. Hrasnica 41 glasov, trije glasovi so bili prazni. Izvoljen je bil torej dr. Peleš, za katerega so glasovali radikali, džemijetovci, Nemci, Rumuni, radičevska disidenta in poslanec srbske stranke. Ko je dr. Peleš prevzel predsedstvo, burno pozdravljen od radikalov, so ga demokrati in zemljoradniki ironično pozdravljali: «Hvaljen Isus i Marija. Živel glavni agitator za sporazum z Radićem!»

Dr. Peleš je imel nekak programatični govor, ki pa so ga demokrati prekinjali s klici: «Vi nimate pravice držati programatičnega govora, ker ste samo začasni predsednik».

Ministrski predsednik Pašić je takoj nato izročil dr. Pelešu akt o ostavki vlade, ki ga je prečital sekretar in se glasi: «Predsedništvu narodne skupščine! Čast mi je izvestiti, da je kraljeva vlada, ki sem ji imel čast biti predsednik, podala Nj. Vel. kralju dne 15. aprila ostavko, kar je po izvršenih volitvah smatrala za svojo parlamentarno dolžnost. Kralj je sprejel ostavko in blagovolil poveriti nadaljnjo vodstvo poslov dosedanjim članom kabineta do sestave nove vlade. Ministrski predsednik Nikola Pašić».

Po prečitanju tega akta so demokrati klicali: To bi morali storiti že prej. Poslanca dr. Pečič in Voja Lazić sta se oglasila k besedi, toda dr. Peleš je takoj zaključil sejo in naznanil, da skliče prihodnjo pismenim potom.

Radićevska prireditev v Zagrebu. — Govor St. Radića.

ZAGREB, 16. Že tekom sobote zjutraj so prispeli v Zagreb iz vseh krajev polnoštevilno novoizvoljeni poslanci HRSS. V petih ožjih odborih so dopoldne razmotrivali politično situacijo, na kar so v soboto ob 16. imeli plenarni sestanek. Plenum je popolnoma odobril dosedanjo politično taktiko vodstva HRSS.

Včeraj, v nedejo, pa so zagrebške ulice že ob zgodnjih urah oživele, od vseh krajev iz bližnje in daljne okolice so prihajale goste množice hrvatskih kmetov, na čelu konjeniki s hrvatskimi republikanskimi zastavami. Kljub dežju so se te množice valile na veliki pašnik Borovnaja. Ta pašnik, ki meri v premeru okoli 140 m, so kmetje popolnoma zasedli. Na pašniku je bilo mestoma ogromno blata. Na sredi pašnika je bila postavljena govorniška tribuna, okrašena in ovita z zelenjem. Na sredi tribune je vihrala velika hrvatska zastava z ogromnim napisom: «Republika miru in dela! Narod naj sebi sam vlada!» . . .

Okoli pašnika so postavili krčmarji, kavarnarji in prodajalci svoje šatore.

Koliko je bilo na skupščini seljakov, se ne more točno preceniti. Bilo jih je na tisoče in tisoče. Ogromna masa. Kmetje so na skupščino prihajali v velikih sprevodih. Na skupščini je bilo okoli 200 zastav, več sto konjenikov in tri godbe. Veliko povorko, ki je prihajala z državnega kolodvora, je na Akademskem trgu z balkona palače vojnega bogatina Prpića pozdravil Radić sam.

Nekoliko pred 11. uro je na skupščino prispel Stjepan Radić v spremstvu svoje soproge. Podpredsednik HRSS dr. Vladimir Maček je otvoril zborovanje s kratkim pozdravnim govorom. Za njim je takoj povzel besedo Stjepan Radić, viharno pozdravljen od kmetske množice, ki stoji popolnoma pod Radićevo sugestijo. Radićev govor je bil v celoti drzen, zbadljiv in deloma tudi zelo razžaljiv za radikalno stranko.

Besedilo propadlega zagrebškega sporazuma.

ZAGREB, 17. Po poročilu iz «Naroda»: «Riječ» je priobčila besedilo načrta o sporazumu, kakor so ga zasnovali v Zagrebu na pogajanjih med federalisti in radikalci. Vsebine Radić na nedeljski skupščini ni hotel objaviti, češ da je radikalcem obljubil molčečnost. Besedilo se glasi:

1) Na vladi ima ostati homogena radikalna vlada, ker daje ona jačje garancije za izvedbo sporazuma, kakor vsaka druga koalicijska vlada.

2) Sistirati se mora izvršitev vidovdanske ustave.

3) Na Hrvatskem ima ostati pokrajinski namestnik Čimić z naslovom: «Vršilec banske dolžnosti». Vsa poverjeniška mesta dobe člani Hrvatske zajednice. Dr. Lorković postane minister brez portfelja za Hrvatsko in vrši kot tak kontrolo nad Čimićem.

4) Dr. Korošec in Spaho gresta s svojimi poslanci v Belgrad, HRSS pa odpošlje v Belgrad pod vodstvom poslanca Jalžabetića 15 do 20 poslancev, ki bodo kot rezerva radikalni vladi v slučaju potrebe.

5) V roku šestih mesecev se mora sporazumno med radikalno stranko in Radićevo stranko sestaviti besedilo revizije ustave, za katero bodo glasovali v skupščini Radić, radikali, klerikalci in muslimani. Nato se sestavi koalicijska vlada iz teh strank, ki izvede volitve za revizijo ustave.

6) Revidirana ustava vzpostavlja bansko čast, ki jo dobi član kraljevega doma. Hrvatska brez Dalmacije in Bosne dobi avtonomijo. Na čelu uprave bo banski namestnik in pa bansko veče kot nekak ministrski svet. Inštalacija bana, člana kraljevega doma, se izvrši na svečan način v Zagrebu.

Čehoslovaška

Nova «bela knjiga» Čehoslovaške

PRAGA, 17. Zunanje ministrstvo bo kmalu izdalo tretjo «belo knjigo», ki bo vsebovala dokumente o ustanovitvi čehoslovaške republike.

Foch v Pragi

PRAGA, 17. Končnoveljavno je bilo sklenjeno, da pride Foch iz Varšave v Prago 14. maja ter ostane tam do 16. maja. Spremljal ga bo general Weygand in mogoče tudi znani francoski vojaški pisatelj general Buad.

Čehoslovaško - italijanski kulturni odnošaji

PRAGA, 17. Semkaj je prispel profesor rimske univerze Munoz in bo pod okriljem instituta za italijansko kulturo predaval na Karlovi univerzi o Canovi.

Rusija

Dobri odnošaji med Rusijo in Norveško

MOSKVA, 17. Podpisana je bila med Rusijo in Norveško preliminarna pogodba za oddajo nekaterih gozdov. Tudi se je ustanovila mešana rusko - norveška paroplovna družba. Sploh so odnošaji med obema državama prav dobri. Tudi iz lionskega velesejma so nekatere velike francoske tvrdke poslale v Rusijo ponudbe za vzpostavo rusko - francoskih trgovskih odnošajev.

Poljska

Poljski časnikarji v Rimu

VARŠAVA, 17. Zastopniki poljskega tiska so na povabilo italijanskih časnikarjev odpotovali včeraj v Rim, kjer se bodo udeležili slavnosti povodom obletnice ustanovitve Rima. Med njimi so senatorja Jablonowski in Dabski in poslanec Zamorski.

Konec stavke v Memelu

MEMEL, 17. Vsled zadnjih nemirov je bilo več oseb aretiranih. Danes se je položaj zopet zboljšal in delavci so se povsod povrnili na delo.

Francija

Vstrajanje Francije v ruhrski kotlini Stališče napram Angliji

PARIZ, 17. Poincaré je včeraj konferiral s predsednikom komisije za odškodnine Barthoujem o enotnem francosko - belgijskem načrtu za nastop proti Nemčiji. Na splošno se ta načrt vzdržuje v okviru zavezniškega sporazuma z dne 5. maja 1921. V smislu tega sporazuma bi morala Nemčija plačati vse odškodnine najkasneje v teku 35 let, pa se bo z ozirom na okolščino, da je z odškodnino trdno zvezana zasedba ruhrske kotline, po vseh svojih močeh podvizala, da še prej izpolni te svoje obveze ter da dobi tako čimprej zaloge iz francoske pesti zopet v svoje roke. To pa je mogoče edino z najetjem mednarodnega posojila.

Pariški dopisnik agencije Reuter je brzojavil v London, da menite francoska in belgijska vlada le v nekaterih postranskih točkah spremeniti že obstoječe zavezniške dogovore v odškodninskem vprašanju. Radi tega prevladuje v pristojnih krogih nazor, da ni treba o teh novostih informirati angleško vlado, kar pa ne izključuje, da bo ta-le na željo dobila vsa tozadevna pojasnila. Razen tega ve omenjeni dopisnik poročati, da si Francija prav nič ne želi nemške kapitulacije. Izkoriščanje ruhrskih rudnikov napreduje povoljno, za kar Francija lahko potrpežljivo čaka v sedanjem položaju, medtem ko se okoli Nemčije vedno bolj stiska zanjka. Tudi se ne bo Francija odrekla garancijam versailleske pogodbe.

Francoski tisk o Rosenbergovem govoru

PARIZ, 17. Listi trdijo, da ne pomeni govor zunanjega nemškega ministra Rosenberga prav nič za rešitev vprašanja odškodnin, pač pa da potrjuje taktiko nemške vlade, ki čaka načrtov iz Pariza, le da ih potem zatoži radi neizvršljivosti. Tudi pravijo listi, da izraža ta govor jasno malodušnost Nemčije, iz česar sledi le, da je položaj zaveznikov dober in da je vprašanje odškodnin na dobri poti.

Presojanje političnega položaja na Quai d' Orsayju — Francoska vlada upa na popustitev i nemške i turške vlade

PARIZ, 17. Na Quai d'Orsayju so bile sprejete z zadoščenjem vesti o navdušenem sprejemu francoskega ministra za trgovino v Milanu. Minister se še ni vrnil v Francijo, ker želi obiskati še nekatera lombardska mesta. Glede ruhrskega vprašanja ni kaj dodati včerajšnjim izjavam predsednika Poincaréja v Dunkerqueju. Francoska vlada je odločena vztrajati pri svojem stališču in čakati predlogov od Nemčije. Čeravno nemška vlada ni še omenila pogajanj, toda kakor se zatrjuje na Quai d'Orsayju, je več nemških politikov in industrijalcev, ki skušaju razpravljati in prihajajo s predlogi, tako da se jih je treba naravnost braniti, čeravno je znano, da so poslani od nemške vlade. Toda ministrski predsednik Poincaré namerava razpravljati le o resnih predlogih. Razume, da se bodo udeležili eventuelnih pogajanj glede odškodnin vsi zavezniki. Ugotovljeno je po več znakih, da v Nemčiji odpornost ponehuje. Vkljub silnim naporom, da bi se marka vzdržala na višini, odpor ne bo mogel trajati večno. Treba bo tedaj, da Nemčija popusti in se izogne hudi katastrofi. Tudi v ruhrski kotlini se javljajo znaki utrujenosti, toda upoštevati se mora, da gre za odporno in disciplinirano prebivalstvo, ki lahko tudi dolgo vztraja. Gre torej za vprašanje časa in potrpežljivosti. Francija, ki ima v rokah zaloge, lahko čaka, njenim nasprotnikom pa je začrtana meja njihove finančne zmožnosti in bodo torej morali popustiti.

Drugo težko vprašanje — se zatrjuje na Quai d'Orsayju — je konferenca v Lausanni. Turška vlada je brez dvoma bolj šibka nego pred nekoliko meseci. Parlamentarni položaj je zelo moten in nova zbornica ne bo gotovo boljša in bolj urejena od sedanje. Kemal paša sam ni več gospodar lastne stranke, in njegov politični položaj je omajan. Izmet paša bo prišel v Lausanno pod vplivom zadnjih pojavov v zbornici in bo zavlačeval razpravo o nerešenih vprašanjih, ki najbolj zanimajo. Res je, da bo vplivalo na zadržanje turške delegacije tudi dejstvo, da se pojavlja v turški vojski utrujenost. Smatra se, da bi Turki ne mogli ponoviti ofenzive proti grški vojski, vsled česar bodo turški delegati primorani iskati sporazum, toda pogajanja bodo težka. Predvideva se, da bo konferenca v Lausanni dolgo trajala.

Anglija

Razprava o vnanji in notranji politiki pred angleško zbornico

LONDON, 17. V odgovor na interpelacijo je državni podtajnik Mac Neill odgovoril, da bo Anglijo zastopal na konferenci v Lausanni sir Roumbold, angleški poverjenik v Carigradu. Mac Neill je pripomnil, da ruska vlada ni bila povabljena na konferenco. Na vprašanje, kaj je z dogovorom s Kesterjem, ki ga je odobrila angorska narodna skupščina, je izjavil vladni zastopnik: Med angleško in francosko vlado se še ni govorilo o tem dogovoru. Angleška vlada nima povoda, da bi se kazala nasprotna koncesijam s strani turške vlade na turškem ozemlju, izvzemši slučaj, da bi bile te koncesije v navzkrižju s koncesijami, ki so bile dane angleškim državljanom.

Glede ustanovitve porenske republike je, da ni stavila francoska vlada angleški vladi nikakega takega predloga; bilo bi torej prezgodaj, da angleška vlada oznanja svoje stališče v tem oziru.

Zakladni kancler Baldwin je predložil načrt bilance in poročal, da se s finančnega stališča zapaža v minulem letu znatno izboljšanje. Vnanja in notranja trgovina sta znatno napredovali. Finančno leto se je končalo s 110 miljoni šterlingov prirastka v dohodkih. Za prihodnje leto se troški cenijo na 816 miljonov šterlingov, katerih 380 miljonov je namenjeno za plačanje dolgov. Dohodki se cenijo na 852 miljonov šterlingov. Baldwin je zaključil svoj govor, poudarjajoč, da je vlada prišla do skrajne meje krčenja proračuna.

Nemčija

Odgovor nemškega ministra vnanjih stvari na Poincaréjev govor — Nemčija ne bo nikakor dovolila kršitve svoje suverenosti Nikakih pogajanj pred izpraznitvijo zasedenega ozemlja

BERLIN, 17. Francoskemu ministrskemu predsedniku Poincaréju, ki je v svojem govoru v Dunkerqueju poudaril, da bo Francija v svojem sporu z Nemčijo vztrajala neomajno do zadnjega, je odgovoril na včerajšni seji državnega zbora minister vnanjih stvarih Rosenberg. Minister je predvsem poudarjal, da bi bil razvoj bodoče svetovne politike, če bi Franciji uspelo ponižati neoboroženo ruhrsko in porensko prebivalstvo, odvisen le od števila bodal: militarizem bi postal za vedno jedro življenja narodov. Toda mi trdno verujemo — je nadaljeval Rosenberg — da je človek brez orožja nepremagljiv. V dokaz nam je dejstvo, da je enodušna volja našega naroda, ki temelji na pravici, bolj močna od tankov in strojnic. Naš cilj je čisto obramben, naši ukrepi tudi. Nemškemu narodu so bila naložena bremena, ki presegajo njegove moči. Če se hoče, da nemški narod izpolni svoje obveze, je predvsem potrebno, da se mu da zavest, da jih lahko izpolni. Nemška vlada je v svoji noti dne 14. novembra prišla s praktičnimi predlogi, katere je pojasnil državni kancler s pismom, ki ga je poslal dne 9. decembra angleškemu ministrskemu predsedniku Bonar Lawu. Toda ti predlogi so bili odklonjeni. Prišli smo z novimi gospodarskimi in političnimi predlogi, toda tudi ti so bili odklonjeni in na konferenci, ki se je vršila januarja v Parizu, niso bili vzeti niti v poštev. V načrtu, ki ga je prinesel v Pariz državni tajnik Bergmann, se je ponujalo 20 miljard zlatih mark. Teh 20 miljard bi se postopno višalo, dokler bi se ne dosegla svota 30 miljard. Ponudba 30 miljard je bilo največ, kar smo mogli ponuditi z ozirom na naše moči.

Po francoskem vdoru v Ruhr in druge nemške kraje je ostala Nemčija brez svojih najvažnejših gospodarskih in industrijskih središč, tako da je njena plačilna zmožnost znatno zmanjšana. Po mojem mnenju — je nadaljeval Rosenberg — se bo morala rešitev najti na podlagi nemškega načrta. Nemčija je pripravljena delati, žrtvovati in plačati kolikor je v njenih močeh, toda dokler se bo nadaljevala vojna proti nemškemu gospodarstvu, ne bo mogel nihče ugotoviti plačilno moč Nemčije. Kako bi se mogle navajati številke, preden se ve, kako se bodo izvršili bistveni pogoji za to, da Nemčija doseže največjo mero dohodkov, to je: izpraznitev protizakonito zasedenih krajev, skrčenje zasedbe Porenja, definitivne opustitve politike sankcij in zalogov in vzpostavitev gospodarske enakosti? Nemška vlada je skušala ubrati druge poti, da bi naredila konec gospodarskemu neredu in napetosti, ki je vsak dan hujša, toda njeno posredovanje pri tujih vladah je ostalo brez uspeha.

Glede jamstev, ki bi jih morala dati Nemčija Franciji, je izjavil Rosenberg, da je čudno govoriti v tem hipu, ko ima Francija svojo vojsko na nemškem ozemlju, o tem, kako naj se Francija zavaruje pred napadalnimi nameni Nemčije. Namesto da bi govorili o jamstvih, ki naj se dajo Franciji — je poudarjal Rosenberg — bi bilo bolj logično razpravljati o tem, kako naj se preprečijo ponovni napadi na nemško suverenost, in o jamstvih, ki jih je Francija pripravljena dati za zagotovitev mirnega razvoja Nemčije.

Načrti, ki gredo za ustanovitvijo neodvisne porenske federativne države ali za tem, naj se izroči upravna oblast v tej deželi mednarodni organizaciji, gredo čez določbo versailleske pogodbe in jih ne more Nemčija niti jemati v pretres. Porenje in njegovo prebivalstvo sta in ostaneta nemški. Ravnotako ne moremo priznati na kakršnosibodi zmanjšanje naših suverenih pravic. Nemška vlada je bila in je še vedno pripravljena skleniti vse dogovore, ki bi mogli zagotoviti mir, toda pod pogojem, da se ti dogovori postavijo na podlago vzajemnosti in da se ne krši naša suverenost. Kdor se ne zadovoljuje s tem, zasleduje pod krinko človeka, ki se boji za svojo varnost, druge cilje. Nemška vlada bi ne mogla pristati na rešitev, ki bi ne zajamčila izpraznitve Ruhra in drugih protizakonito zasedenih krajev, vrnitve svobode zaprtim in izgnanim Nemcem in povrnitve povzročene jim škode. Nemška vlada ne more pristati niti na sistem postopnega izpraznjevanja, sklenjenega v

Bruexelesu, potrjenega v Parizu in ponovno proglašenega v Dunkerqueju, ker s tem sistemom bi bilo prebivalstvo zasedenega ozemlja vrženo v po imenu začasno, v resnici pa trajno francosko suženjstvo.

Kar se tiče posebej Poincaréjevega govora v Dunkerqueju, je Rosenberg izjavil, da nima Poincaré nikakor miroljubnih namenov. On vztraja pri svojih napakah, pretvezah in imperialističnih načrtih, ki jih pozna ves svet. Kako utemeljuje on svoje imperialistične namene? V njegovem govoru — je poudarjal Rosenberg — vidim potrjeno to, kar je izjavil predsednik Wilson pred 4 leti, to je, da je podlaga francoskega programa strah in da gre francoska politika za tem, da paralizira Nemčijo. Kar se tiče zasedbe ruhrske kotline, ne more Poincaré vkljub najboljši volji govoriti o materialnih uspehih, temveč smatra, da lahko pripoveduje o sijajnih ugotovitvah, da je Nemčija ukrenila potrebno, da lahko izhaja brez ruhrskega premoga. Dejstvo je, da Poincaré ne ve, da je bilo ravno zasedeno ozemlje obsojeno na brezdelje in da je postalo največji konsument premoga, tako da se je moral ta uvažati tja celo iz Anglije! Poincaré je razkril, — je nadaljeval Rosenberg — da izvažamo divize za nakupovanje v inozemstvo. To e res, toda vlada mora ščititi ljudstvo pred lakoto. Poincaré je končno napadel nemško policijo, ki je organizacija, odobrena v vseh podrobnostih od zaveznikov, toliko glede njene naloge kolikor glede njene opreme in ki nima nič skupnega z vojaškimi organizacijami. Poincaré trdi nadalje, da se akcija v ruhrski kotlini izvršuje brez nasilstev in izzivanj, in to spričo številnih žrtev, ki jih je že imela, spričo pokolja v Essenu, spričo toliko zaprtih in izgnanih ljudi in spričo tolike kršitve prava!

Gospodarsko sodelovanje med Francijo in Nemčijo — je zaključil Rosenberg — bi lahko dalo Evropi nov razmah, toda dokler se Francija ne odloči za to, moramo nadaljevati svoj pasivni odpor z zaupanjem v našo pravico in v moralno moč nemškega naroda.

Konec govora ministra Rosenberga je bil pozdravljen z burnim odobravanjem. Govoru je sledila kratka razprava. Dočim sta zastopnika katoliškega centra in nemških nacionalcev pozvala vlado, naj vztraja na sedanji poti, je govornik socialistične skupine Müller izrazil mnenje, da bi morala vlada narediti vse mogoče, da pride na kakršenkoli način do izpraznitve zasedenega ozemlja. Govornik ni navdušen za predlog ameriškega državnega tajnika in smatra, da bi morala Nemčija sama poslati vsem zavezniškim vladam svoje ponudbe.

Avstrija

Demisija avstrijske vlade.

DUNAJ, 17. V smislu načrta za skrčenje števila uradnikov je danes vlada podala ostavko, a se bo jutri že zopet konstituirala. Nova vlada bo imela le sedem članov in sicer: Kancelar — Seipel, vicekancelar, notranje zadeve in justica — Frank, zunanje stvari — Gruenberger, finance — Kienbeck, trgovina — Schuerff, vojska — Vangoiz, socialno skrbstvo — Schmitz, poljedelstvo — Buchinger.

DNEVNE VESTI

Obletnica ustanovitve Rima — državni praznik. Ministrski predsednik je odredil, da se bo 21. april, dan obletnice ustanovitve Rima, praznoval kot državni praznik. Ta dan se bo izvršil pregled prostovoljnih čet milice za zaščito države. Šole bodo zaprte in ravnotako javni uradi, z izjemo sodišč, pošte in železnic.

Jezik na napisih in pristojbine. Pred kratkim smo poročali o kr. odloku, s katerim so bile uvedene v novih pokrajinah nove pristojbine na napise. V omenjenem odloku se nahaja tudi določba, ki predpisuje za napise v tujih jezikih (lingue straniere) štirikratno pristojbino ter nalaga občinam, da morajo na take napise naložiti določeno štirikratno pristojbino, in jo iztirjati od prizadetih. Čim je bil omenjeni odlok objavljen, je nastalo za nas julijske Slovane kakor tudi za tirolske Nemce vprašanje, kako se bo pri izvajanju tega odloka tolmačil pojem «tuji jeziki», ali so to vsi neitalijanski jeziki sploh ali kako. V prvem slučaju bi veljal naš slovenski in hrvatski jezik za tujega in omenjena pristojbina bi ne bila več pristojbina na napise, temveč pravi davek na slovensko in hrvatsko narodnost, kar bi pomenilo nezaslišano dvojno mero in neopravičljivo neenako in krivično postopanje napram pripadnikom iste države. Vlada se zdi da se je zavedala gorostasnosti, ki bi jo predstavljalo tako tolmačenje pojma «tuji jeziki», ter je razposlala vsem prefekturam tozadevno okrožnico, v kateri naglaša, da se na anektiranem ozemlju ne smatrajo kot tuji tisti jeziki, katerih raba je dovoljena po obstoječih zakonih poleg italijanščne. Pristojbina na napise, ki so sestavljeni razen v italijanščini v še kakem izmed gori omenjenih jezikov (pri nas v slovenskem ali hrvatskem jeziku), bo ista kakor za italijansko besedilo.

Obstanek Lloydovega arsenala ogrožen? Komunistični «Lavoratore» je priobčil članek, ki ugotovlja, da so stvari v Trstu dozorele tako daleč, da se ni polastil obup samo delavstva, ampak tudi meščanstva. Vedno bolj se utrja prepričanje, da je ladjedelnicam v Trstu prisojena smrt. Uveljavlja da se srdita resignacija, ker vedo, da se ta nesreča ne da preprečiti. Tako da hočejo vlada in močne kapitalistične skupine, ki izvajajo svoj veliki vpliv na vlado. Omenjeno prepričanje se uveljavlja vsled dejstva, da so sedaj ladjedelnice povsem prazne, in vsled splošne politike vlade glede Trsta. Edina nada je bila še v pričakovanju, da vsaj Lloyd ostane v Trstu, ki bi kot plovna družba s svojim arsenalom dajal delo tisočem delavcev. Sedaj pa kaže, da bomo prevarjeni tudi v tej nadi. Dva parnika — «Hungaria» in «Acquilea» — sta se že odstopila neki genoveški plovni družbi. Kolikor je bilo našega domačega moštva na njima, je že izkrcano. Enako se ima skoro zgoditi še z dvema drugima parnikoma. Parnika «Brioni» in «Metkovich» sta se tudi že odstopila neki apulijski plovni družbi, ki je tudi naše domače moštvo že nadomestila s tamošnjim. Tako se odtrga Trstu njega lastno trgovsko brodovje na korist drugim italijanskim pristaniščem. Brezposelnost v Trstu je dobila velik razmah, kakor še nikdar doslej. Beda in glad naraščata, da mora velik odstotek delavstva zapuščati svoj rojstni kraj in iskati kruha drugod. In v času te skrajne bede se odstopajo Lloydovi parniki drugim mestom v Italiji, Lloydov aresenal odpušča delavce v masi in krčijo se delovni dnevi. Parnik «Gianicolo» so poslali v popravo v Benetke, a delavci v tržaškem arsenalu morajo na cesto. Tako se ima zgoditi še z drugimi tremi parniki in tržaški delavci se bodo nadalje odpuščali. Trstu hočejo uničiti še edino njegovo napravo, Lloydov arsenal. Zato je velik del tržaške javnosti vznemirjen in v strahu za svojo bodočnost. So pri Lloydu goreči patriotje nekdaj navdušeni iredentisti, ki sedaj mislijo in govorijo, da niso hrepeneli po narodni odrešitvi za to, da vidijo sedaj Trst v pogubi.

Tako zveni obupni klic v komunističnem glasilu, ki se mu, žal, ne more odrekati dejanske podlage. Po dolžnosti kronistov pa moramo tudi zabeležiti, da prinašajo italijanski listi ravnokar blagovestje iz Rima, da se vlada slej ko prej živo zanima za usodo Trsta in da se z vnemo bavi z ukrepi, ki naj se izvedejo našemu pristanišču v prilog. Ministrski predsednik Mussolini se je tozadevno posvetoval s poslancem Giunto in v palači ministrskega predsedstva se je vršilo važno posvetovanje o gospodarskem in političnem položaju Trsta. Razprava da je trajala nad tri ure. Mussoliniju da se je posrečilo premagati «logični» in «vztrajni» odpor finančnega ministra, da bo že v tem tednu ustreženo nekaterim najvažnejšim zahtevam zastopnikov tržaškega mesta. — To bi bilo prav in lepo. Toda, če smo prav poučeni, tvori Trst že nad štiri leta sestaven del Italije. In koliko je bilo v tem času že posvetovanj, komisij, ministrskih obiskov in — obljub!! V tem dolgem času bi bili že lahko vsaj nekaj — pa ne samo «ukrenili», — ampak tudi izvršili, da ne bi naše pristanišče prišlo v sedanji obupni položaj. In da je res obupen, priznavajo v Rimu že s tem, da se zopet posvetujejo — nujno in dolgovezno. Ali, tista beseda o «logičnem» in **«vztrajnem» odporu finančnega ministra!** — To pada na vse lepe nade kakor slana na šibko in nežno bilko.

Ravnateljstvo električnih naprav se ima preseliti iz Trsta v Benetke. Včerajšnji «Piccolo» poroča, da se v zadnjem času širi v trgovskih in industrijalnih krogih glas, da se ima prenesti ravnateljstvo električnih naprav iz Trsta v Benetke. Ne ve se, kaj je na stvari in za primer, da bi ministrstvo za pošto in brzojav radi štedenja res nameravalo napraviti tak korak, opozarja, kako neumesten bi bil. Skozi Trst ne gredo samo glavne telefonične in brzojavne zveze kraljevine, ampak tudi zveze z Avstrijo, Čehoslovaško, Jugoslavijo, Ogrsko itd. tako, da je Trst v direktni zvezi s Prago, Dunajem, Belgradom, Budimpešto itd. Če bi se ravnateljstvo preneslo v Benetke, bi se uprava vseh teh električnih prog znatno podražila, ker bi bilo središče za 160 km bolj oddaljeno. «Piccolo» opozarja tudi na strategično važnost zahteve, naj ravnateljstvo električnih naprav ostane v Trstu kakor do sedaj. Ne glede na začasno krizo je vendar Trst bolj važno trgovsko središče, nego Benetke, kar dokazuje že dejstvo, da imajo Benetke 2000 telefonskih abonentov med tem ko jih ima Trst 4200. «Piccolo» izraža končno upanje, da bo vlada skrbela za to, da bo novi oblak, ki se je pokazal nad Trstom, izginil brez posledic.

Kriza v Trstu in vlada. Iz Rima poročajo, da je državni podtajnik on. Acerbo v nekem pogovoru obrazložil posl. Giunti vzroke, zakaj je odložil svoj obisk novih pokrajin. Ta odlog pa da ne bo pomenjal zakasnitve v izvrševanju tistih ukrepov ki so za Trst najbolj potrebni. Razun tega je imel ministrski predsednik sestanek s poslanci Ciani, Baneli in Giunta, katerega se je udeležil tudi ministrski predsednik. Ministrski predsednik se je dal natančno poučiti o sedanjem položaju Trsta in kljub temu, da se je finančni minister upiral, je ukrenil, da se še tekom tega tedna izvršijo nekatere važne zahteve predložene od tržaških zastopnikov. Tržaška poslanca sta imela nato še poseben pogovor s finančnim ministrom in s komisarjem za trgovsko mornarico.

Prošnja. 13-letna Ivanka Zore, bivajoča v hiši Demetrija Marco št. 1274 na lesnem skladišču pod Škednjem, je v pondeljek vnovič pobegnila od doma. Na sebi ima rjavo haljo, črne čeveljčke in rjave nogavice. Kostanjeve lase ima spuščene na rame. Kdor bi vedel, kje se dekletce potika, je naprošen, da sporoči to nemudoma Tereziji Perdan na gornji naslov.

Nalezljive bolezni v Trstu. V tednu od 7. do 14. t. m. so bili v Trstu sledeči slučaji nalezljivih bolezni: Davica 6, škrlatica 16, trebušni legar 1, porodniška mrzlica 1, trakom 12, Malarija 2, ospice 15, vnetje možgan 3. Umrli so: ena oseba na škrlatici in ena oseba na porodniški mrzlici.

Tržaški kažipot (Guida generale di Trieste) za leto 1923 je izšel te dni v založbi tržaške tvrdke Vitoppi, Wilhelm & Ci. Knjiga ni samo na predvojni višini, ki jo je postavljala kot vzor drugim mestom, ampak je to višino celo presegla s tem, da je v marsičem bolj pregledno sestavljena in razširjena. Knjiga vsebuje splošen seznam prebivalstva po imenu, poklicu in naslovu, vsa trgovska, obrtna in gospodarska podjetja, kulturne in druge ustanove mesta, še enkrat seznam prebivalstva po ulicah in hišnih številkah, seznam hišnih gospodarjev mesta in okolice, posebej seznam hiš označenih s tabularno številko in ulico, končno kažipot za pokrajine Trst, Furlanijo, Istro, Trident, Zader in Reko s seznamom oblastev, podjetij, ustanov in društev v vseh važnejših krajih. Knjiga je posebno z ozirom na potežkoče, s katerimi se imajo boriti javni statistični uradi, važen pripomoček v vsakdanjem življenju.

Društvene vesti

Športno društvo «Adrija» — danes točno ob 20. uri važni sestanek za nogometni odsek. Ljubitelji tega športa dobro došli. — Vodja.

«Tečaj za krojenje». Opozarjamo ponovno vse one, ki se želè učiti krojenja, da se prijavijo takoj pismeno na «Žensko dobrodelno udruženje» Trst, centro, casella postale 384 ali pa osebno v tečajih za ročna dela pri Sv. Jakobu, Sv. Ivanu in v Škednju. Posebno opozarjamo one, ki žele obiskovati večerni tečaj, da se takoj prijavijo, ker se bo v ta tečaj sprejelo le omenjeno število učenk. — Odbor.

«Delavsko podporno društvo» — bolniška blagajna, ul. Romagna 26/II, bo imelo svoj redni letni občni zbor v nedeljo, 22. t. m., ob 9,30 dopoldne v svojih društvenih prostorih. Dnevni red: poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in računskih pregledovalcev, volitve novega odbora, razno. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz tržaškega življenja

Nesrečen isprehod. Oglar Marcel Gaspara, star 20 let, stanujoč v ulici Ferriera št. 31, je včeraj opoldne, sprehajajoč se po nekem zemljišču v bližini ulice Ferriera stopil na neki predmet, ki je ležal skrit v travi. Predmet se je pri tem razpočil z močnim pokom ter ranil mladeniča precej nevarno na levi nogi. Nekateri mimoidoči ljudje, ki so zapazili nesrečo, so priskočili mladeniču na pomoč ter ga prenesli v bližnjo lekarno Manzoni, odkoder je bil telefoničnim potom poklican zdravnik rešilne postaje. Ta je ranjencu obvezal in razkužil rano ter ga dal nato prepeljati v mestno bolnišnico.

Kakor se je dognalo iz drobcev razpočenega predmeta, ki so jih našli na kraju nesreče, je mladenič stopil na majhno dinamitno patrono, katero je kak neprevidnež pozabil, ali pa vrgel proč na tistem zemljišču.

Kamen ji je padel na glavo. Mlekarica Ana Sergas, stara 31 let doma iz vasi Sergasi v Istri, je prišla včeraj, kakor navadno vsak dan, z vozičkom v naše mesto, da razpeča mleko, ki ga je pripeljala s seboj. Ko je šla okoli 9. ure po ulici Fabio Severo, kjer zidajo novo justično palačo, ji je padel na glavo debel kamen, kateri je najbrž zdrknil iz rok kakemu zidarju, zaposlenemu na ogrodju. Uboga ženska se je zgrudila na tla z okrvavljeno glavo. Nekdo izmed mimoidočih ljudi je poklical na lice mesta zdravnika rešilne postaje, kateri je ponesrečenki obvezal rano. Ženska je kmalu prišla toliko k sebi, da je mogla sama odpotovati domov.

Naročajte in širite „EDINOST“

Porotno sodišče

Proces proti tolovajski tolpi Braico.

Pred včerajšnjim ob 14.30 je predsednik otvoril popoldansko razpravo ter dal besedo državnemu pravdniku. Državni pravdnik dr. Marinaz je v začetku svojega govora opozoril porotnike na anologije zločinov tolpe Braico z raznimi krvavimi zločini, ki so se v zadnjih letih dogodili v našem mestu, katere čas še ni izbrisal iz spomina meščanov. Omenil je umor pevke po zločincu Födransbergu, umore izvoščekov in umor bankirja Davanzo, ker je mogoče, da je tolpa Braico sodelovala pri teh zločinih, toda vsekakor je gotovo, da se je zgledovala po istih. Po končanem predgovoru, je govornik začel dokazovati krivdo posameznih obtožencev. Za zakonska Ross je zahteval oprostitev, radi dvoma o njuni krivdi; za obtoženca Belci potrdilo zločina potuhe in za obtoženca Schwiegel je vprašal oprostitev, ker dvomi, da mu soobtoženci podtikajo iz maščevanja obtožbe glede soudeležbe pri njihovih zločinih. Govornik je nato dokazal krivdo obtoženca Mosettiga, kateri je bil sporazumljen s tolpo Braico ter je podpihoval k napadu na slovensko hranilnico. Toda ker je dokazano, da se on ni dejansko udeležil nobenega zločina, predlaga tudi zanj oproščenje. Glede obtoženca Meule je predlagal, naj porotniki potrdijo vsa vprašanja, ki jim bodo stavljena o krivdi tega obtoženca, ker je njegova soudeležba pri zločinih jasno dokazana. Razprava je bila prekinjena ob 17.30.

Včeraj predpoldne je državni pravdnik nadaljeval svoj zatožni govor. Označil je obtoženca Razma kot drugega glavarja tolovajske tolpe Braico. Razem je bil duševni voditelj tolpe, ki je, med tem, ko je Braico strahoval in dejansko vodil tolpo, razmišljal o načrtih za razna zločinska podjetja. Zaradi tega zahteva od porotnikov, da popolnoma potrdijo njegovo krivdo. Isto je zahteval glede obtožencev Palina in Grottana. S tem je govornik zaključil svoj zatožni govor, ki se nanaša na roparski napad na tramvajske urade. Opomnil je še, da prepušča porotnikom, naj sodijo po lastni vesti krivdo soudeležbe obtoženca Meule pri tem zločinu.

Po kratkem odmoru je državni pravdnik nadaljeval svoj zatožni govor. Opisal je delovanje šoferja Pecchiarja ter ga dolžil sporazumne soudeležbe pri zločinskih podjetjih tolpe Braico. V dolgem govoru je porotnikom predočil dokaze o njegovi krivdi. Zahteval je konečno, da porotniki potrdijo vsa vprašanja glede njegove krivde.

Vesti z Goriškega

Zveza slovenskih županstev v Gorici je imela v soboto dne 14. aprila svoj redni občni zbor. Zbralo se je kljub neugodnemu vremenu precej zastopnikov naših občin. Pri volitvah so bili izvoljeni: **Bavdaž Kristjan,** Kanal, predsednik; **Kovač Ignacij,** Ajdovščina, podpredsednik; odborniki: **Mervič Josip,** Št. Peter, **Mihelič Josip,** Bovec, **Mikuž Anton,** Sv. Lucija, **Mohorčič Ludvik,** Sežana in **Žigon Josip,** Komen; namestniki: **Čibej Edmund,** Lokavec, **Rejc Anton,** Šebrelje in **Škerk Josip,** Šempolaj. Pregledovalci računov: **Černigoj Karl,** Sv. Križ-Cesta, **Duršot Franc,** Renče in **Reščič Josip,** Štandrež. Volitvam je sledilo predavanje g. **Gorkič** Franca o vprašanju občinskih tajnikov. Na podlagi novega občinskega zakona z dne 11. I. 1923. je pojasnil predavatelj preureditev občine po novih predpisih in v tem okvirju pravice in dolžnosti občinskega tajnika, njegovo izvolitev, potrditev, posebno važne točke njegovega delokroga. Poljudno predavanje so sprejeli zborovalci z občim odobravanjem. Pri zadnji točki, slučajnostih, so se rešile nekatere zadeve notranjega pomena za društvo in se je sprejela glede izmenjave denarja tudi resolucija, ki se je že objavila v listu.

Zadruga za izvoz pridelkov. Tajnik strokovne organizacije fašistov za goriško cono, Dr. Lessi proučuje načrt za ustanovitev velike zadruge za izvoz poliskih pridelkov goriške okolice, vipavske doline in Brd.

Načrt delavnega tajnika fašistovskih strokovnih organizacij je zelo hvalevreden, ker je za našo deželo naravnost življenskega pomena, da se odpre kak ventil za izvoz pridelkov posebno pa vina, ker drugače se v par letih zaduši v lastni produkciji. Imamo pa z italijanskim zadružništvom dosedaj prav slabe skušnje, posebno s stavbinskimi zadrugami, ki so povzročile mnogo gorja po naši deželi in ki bo zahtevalo mnogo nedolžnih žrtev. Že radi tega gledamo z nezaupanjem na sicer lep in potreben načrt Dr. Lessi-ja.

So pa tudi drugi važni pomisleki, o katerih za sedaj nočemo govoriti. Sicer pa kam naj izvažamo svoje pridelke, ko so nam povsod meje zaprte, v notranjost države ne moremo, ker ravno od tam prihaja konkurenca, ki ubija naše gospodarstvo. Dvomimo, da bo Dr. Lessi pri vsej svoji marljivosti v stanu razvozlati ta Gordijev vozel.

Vesti iz Istre

Boršt. Vzajemno društvo za zavarovanje goveje živine za vasi Boršt, Boljunec in Ricmanje priredi javno tombolo in ples prvo nedeljo maja 1923 v Boršt u na prostoru g. Ivana Petaros št. 60. Dobitki: 1) Terno: sir in 2 litra vina. 2) Kvaterno: 4 piščanci in 4 litri vina. 3) Činkvina: 2 jančka. 4) I. Tombola: junica. 5) II. Tombola: gnjat in 10 lit. vina. Cena srečki 1 Liro in pol. K obilni udeležbi vljudno vabi — Odbor.

Borzna poročila.

Tečaji:

Trst, 17. aprila 1923

Cosulich	317
Dalmatia	365
Gerolimich	1230
Libera Triestina	378
Lloyd	1405
Lussino	640
Martinolich	192
Oceania	118
Premuda	886
Tripcovich	284
Ampelea	500
Cement Dalmatia	388
Cement Spalato	247

Valute na tržaškem trgu.

Trst, 17. aprila 1923

ogrske krone	0.40	0.4750
avstrijske krone	0.0280	0.03
češkoslovaške krone	60.10.—	60.40
dinarji	20.15.—	20.85
leji	9.35.—	9.75
marke	0.0940	0.0980
dolarji	20.20	20.30
francoski franki	184.25.—	184.75
švicarski franki	368.—.—	369.—
angleški funti papirnati	94.40.—	94.65

Poslano*)

Javljam, da nisem plačnik dolgov, ki bi jih napravila moja žena Marija Velikanje, nahajajoča se v Puli.

191 **Martin Velikanje, Idrija.**

Podpisana izjavljam, da se kesam vseh obrekovanj proti g. zdravniku dr. Josipu Balbu ter ga prosim javno odpuščanja. — Obenem pripoznavam njegovo pomoč, katero je delil moji sestri med in po porodu kot najboljšo.

Podgrad v Istri.

(192) **Frančiška Šajina.**

*) **Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko kolikor mu zakon veleva.**

Poskusite in prepričali se bodete

da so „PEKATETE“ najboljše in ker se zelo nakuhajo tudi najcenejše testenine. 41/4

Mali oglasi

STANOVANJE s kavarno v Dutovljah pri postaji št. 130, se odda takoj v najem. 554

ŽUPANSTVO VRABČE naznanja, da se bo vršila dne 29. aprila 1923. ob 2. uri popoldne v občinski pisarni dražba občinskega lova. Pogoji se izvejo pri dražbi. — Župan: Suša. 555

V VOLČAH, na jako dobrem prostoru, se proda po zmerni ceni hiša, hlev in gozd. Prostori so primerni za vsako trgovino in obrt. Natančnejše informacije daja Pisarna Kavčič Viljem v Tolminu. 556

TOVOREN automobil (camion) 18 B. L. R. se proda za zmerno ceno. Trst, Corso Garibaldi 23/I Bučič 557

OBLEKA, črna, nova, se proda. Krojačnica Kürbisch Via Udine 29. 558

EGIPTOVSKI profesor grafologije pove karakter preteklost in bodočnost. Gorica, Via Boschetto 6. 15/

TRGOVSKI POMOČNIK prva moč, izvežban v trgovini z mešanim blagom, se sprejme takoj kot voditelj filijalke v večji trgovini. Zahteva se primerna kavcija. Nastop takoj. Ponudbe po «Zanesljiv» na upravništvo. 546

V TRNOVEM pri Bistrici, proga Sv. Peter-Reka, na prometnem kraju, nasproti kolodvora, se proda hiša št. 104 s hlevom in zemljiščem, enonadstropna, pripravna za vsako obrt. Pojasnila daje Marija pl. Bodnar v Zagrebu, Jurišičeva ul. 7 547

DRUŠTVO za zavarovanje goveje živine v Borštu priredi prvo nedeljo v maju javno tombolo. 548

POZOR! Krone, korale, zlato, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grosist Belleli Vita, via Madonnina 10, I. 32

PRSNI SIRUP, najboljše sredstvo proti kašlju, prehlajenju, influenci. Lekarna v II. Bistrici. 78/1

KRONE IN GOLDINARJE plačujem vedno dve stotinki dražje, nego drugi kupci. Via Pondares št. 6, I. 44

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Pertot, via S. Francesco 15, II. 45

Soda

kristalizirana
zajamčeno čista, bela
centrifugalno sušena
izvenredno izdatna
raztopljiva in
učinkovita.

Izdelana po zadnjih tehničnih izkustvih z modernimi napravami.

ERGA KEMIČNO-TEHNIČKI ZAVOD

Trst, Via Pier Luigi da Palestrina štev. 2.

PESNO SEME za KRMO, kakor tudi vsa ostala travniška, vrtna in cvetlična semena, prvovrstna, garantirana prodaja po konkurenčnih cenah

tvrdka Sever & Komp.

Trst - ulica Machiavelli 13 - Trst

Velika zaloga vina, žganja in likerjev

JAKOB PERHAUC

ustanovljena leta 1878

Trst, via S. T. Xydias št. 6, telefon 2-86

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec in kranjski slivovec.

Lastni izdelki z šumeča vina kakor šampanjec šumeči istrski refošk Lacrima Cristi in druga.

Specialiteta z Jajčji konjak in Crema ananasa ter raznovrstni likerji in sirupi, kakor pristni malinovec in drugi. (50)

PODLISTEK

WILKIE COLLINS:

Gospa v belem 56

IZPOVEDBE GOSPICE HALCOMBE

Cenjena gospica!

Vaše pismo, ki sem ga prejel danes zjutraj, me je zelo vznemirilo. Odgovoriti hočem kar najkrajše in najbolj jasno.

Po skrbnem pretehtanju Vašega sporočila in vsled mojega vpogleda v položaj gospe Glyde, kolikor je razviden iz pogodbe, sem prišel z obžalovanjem do sklepa, da namerava gospod Persival vzeti posojilo na svoj depozit (ali z drugimi besedami na onih dvajset tisoč funtov, ki tvorijo del premoženja gospe Glyde). Pri tem pa hoče imeti njeno soudeležbo, ko se gre za podlo verolomstvo. Zato hoče imeti njen podpis za slučaj, da bi se ona pozneje pritožila. Le na ta način si je mogoče razložiti, zakaj je njen podpis sploh potreben.

Če bi gospa Glyde podpisala takšen dokument, kakoršna je po mojem mnenju ona listina, tedaj bi dobili njeni kuratorji pooblastilo, da smejo izplačati od onih dvajset tisoč funtov gospodu Persivalu dotično vsoto. V slučaju, da bi posojilo ne bilo povrnjeno in bi gospa Glyde imela otroke, tedaj bi bilo njeno premoženje skrčeno za tisto vsoto, naj bo še tako majhna ali velika. Da se še bolj jasno izrazim, bi bila taka pogodba, če nima gospa Glyde dokazov, da stoji stvar drugače, slepărija v škodo njenih še nerojenih otrok.

Ker je zadeva zelo resna, bi jaz priporočal, naj gospa Glyde ne podpiše ter naj utemeljuje svoje postopanje s tem, da izrazi željo, naj se dokument predloži meni, ki sem pravni zastopnik družine (v odsotnosti gospoda Gilmoreja). Proti temu ne more imeti nihče nikakega tehtnega ugovora, ker če je pogodba poštena, ne bom imel ničesar proti njeni izvršivi.

Iskreno Vam zagotavljam, da sem vsikdar pripravljen pomagati Vam s svetom in dejanjem ter ostajam Vaš najudanejši

— — —»

Prebrala sem to prijazno in razumljivo pismo z veliko hvaležnostjo. Iz njega sem razbrala, da je imela Lavra lep izgovor zaradi svojega podpisa. Ta vzrok ni dopuščal ugovorov in to sva obe dobro razumele. Sel je čakal, da sem pismo prebrala, potem pa me je vprašal, če imam še kakšno naročilo.

Bodite tako prijazni in sporočite vašemu gospodu, da sem vse razumela in da ga lepo zahvaljujem, sem rekla. Drugega naročila za sedaj nimam.

Baš v trenotku, ko sem izgovorila te besede in sem držala še odprto pismo v rokah, je prišel grof Fosco izza ovinka ceste in je obstal pred menoj, kakor da bi bil iz zemlje zrastel.

Njegova nenadna prikazen na mestu, kjer sem ga najmanj pričakovala. Sel se je poslovil in stopil v voz, a jaz nisem mogla niti besedice ziniti, še celo na njegov pozdrav nisem odgovorila.

Zdi se mi, da vas je moja prisotnost tu presenetila? je vprašal grof s svojo mirno vztrajnostjo.

Mislila sem, da ste zaposleni pri svojih ptičih v mali jedilnici, grof Fosco, sem rekla mirno in trdno, kolikor je bilo le v moji moči.

Kajpak. Toda moji pernati otročiči, draga gospica, so zelo podobni drugim otrokom. Imajo svoje trmaste dneve in takšen dan je današnje jutro. Moja žena je prišla k meni, ko sem jih stavil zopet v kletko, ter mi povedala, da ste se podali ravnokar sami na izprehod. Saj ste ji tako rekli, ali ne?

Seveda.

No, gospica Halcombe, in jaz nisem mogel premagati izkušnjave, da si ne bi privoščil veselja vas spremljati. V moji starosti ne boste pač nič hudega povzeli iz tega priznanja? Ubral sem nasprotno pot, brezupno sem se obrnil in končno sem tu — ali smem reči? — na višku svoje sreče.

V takem govoru polnem poklonov je žlobudral dalje in sicer mu je beseda tako naglo tekla iz ust, da me je s tem oprostil vsakega napora in sem mogla ohraniti ravnovesje.